

Brødrene Sigmund, John og Iver Bjørndalsæter har både Kjell Inge Røkke og kongehuset på kundelista. Her står de inne på verkstedet sitt foran noen av de foreløpig umalte utskjæringsarbeidene som skal brukes til utsmykning på det nye orgelet.

Orgel- utsmykkerne

FINNER FARGETONEN
Når Oppdal kirke får nytt orgel til fire millioner, drypper det på klokkeren. Nå slutfører Brødrene Bjørndalsæter et av de største utskjæringsoppdragene de har hatt. Det har gitt flere utsmykningsoppdrag i norske kirker.

Det hele begynte da den renommerte treskjærerbedriften fikk en henvendelse fra orgelkomiteen i fjor vår om brødrene kunne tenke seg å utsmykke det nye orgelet.

Det ble i utgangspunktet presentert fra den danske leverandøren i en stram og moderne form. Det mente orgelkomiteen ville virke fremmed i gamle Oppdal kirke som ble innviet i 1651.

Komiteen inviterte derfor Brødrene Bjørndalsæter til å komme med et forslag til utsmykning av orgelskroget. Nå er det meste av treskjærerarbeidet ferdig og OPP har invitert seg inn på en tyvkikk.

– I og med at orgelet kommer på en ny plass i kirka, er det viktig at det blir godt inn i miljøet, sier John Bjørndalsæter.

TILVENNING MED NY PLASSERING

Det gamle orgelet, som snart skal fjernes, har stått oppe på galleriet lengst bak i kirka. Mange har vært både skeptiske og kritiske til at det nye orgelet skal stå nede i kirka, i søndre hjørne av vestskipet.

Brødrene Bjørndalsæter tror imidlertid den nye plasseringen er et spørsmål om tilvenning.

– Det er om å gjøre at det ser ut som det hører til der, og ikke ser ut som et fremmedelement, påpeker John Bjørndalsæter.

Han forklarer at utskjæringene er utført nettopp med tanke på dette. Det betyr en barokk stil beslektet med de eksisterende utskjæringene i kirka.

– Vi har valgt en stil som går igjen på mye av interiøret, men vi gjør det på vår måte, legger han til om stilarten som kalles brukbarokk.

At brødrene leverer treskjærerarbeider til Oppdal kirke i forbindelse med orgelinvesteringen, føyer seg inn i en tradisjon, i følge Iver Bjørndalsæter.

– Arbeider i kirka har vært levert av lokale håndverkere gjennom alle tider, sier han og nevner flere navn; blant andre Jarle Sætrumsmoen og Raymond Dørum, der Sætrumsmoen var treskjærer og Dørum malermester. Sistnevnte malte forøvrig i sin tid også interiøret i Meldal kirke.

Bedriften har selv fått oppdraget med å ta seg av malearbeidene både på selve orgelskroget og på utsmykningene.

Sigmund Bjørndalsæter sier fargevalget vil harmonere med den allerede eksisterende fargebruken i kirka.

– Riksantikvaren har gitt oss frie hender, men vi må male med rene farger og ikke slik at det ser gammelt ut. Fargene vil nok virke skarpe til å begynne med, men over tid vil de dempes naturlig og få en patina som tilsvarer fargene på det eksisterende orgelet, sier han og viser en skisse over fargevalget til OPP.

– Dette er et prøvetrykk. Jeg må selvsagt ta en tur opp i kirka og skaffe noen fargeprøver som jeg kan sammenligne med når jeg skal blande fargene, sier Sigmund Bjørndalsæter.

BERØMTE

Brødrene John, Sigmund og Iver Bjørndalsæter er blant landets mest anerkjente treskjærere og har flere store utsmykningsoppdrag på merittlisten.

Noe blant annet Røkke-hytta er et eksempel på der brødrene hadde en omfattende leveranse både inn- og utvendig, og fått solide skussmål av Røkke selv i ettertid.

Samme Røkke har forøvrig også en finger med i det nye orgelet. Han, Odd Reitan og Ola Mæle la alle en million kroner på bordet for å finansiere det nye orgelet.

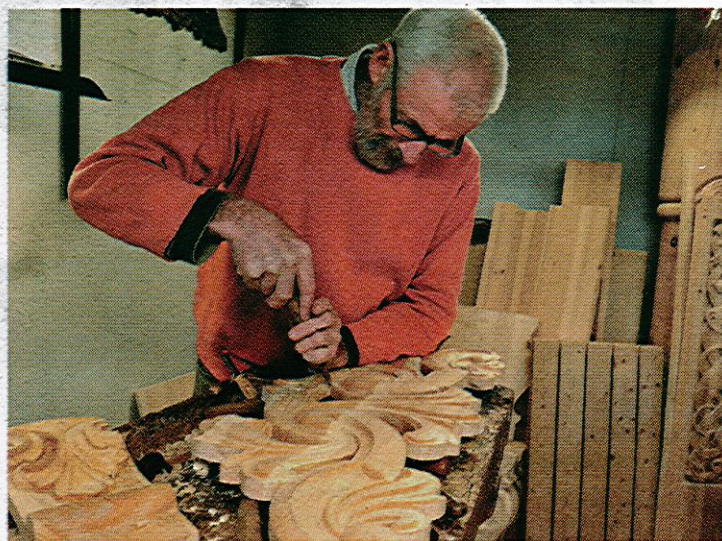
Orgeloppdraget kommer beleilig for brødrene. Finanskrisa gjorde at både 2008 og 2009 endte med røde tall for bedriften som per i dag har fem heltidsansatte. Selv om heller ikke 2010

kommer i nærheten av toppåret 2007 (4,2 mill.), viser tallene at nedgangen har opphørt. Brødrene forteller om et jevnt tilsig av oppdrag og sier kurven nå peker oppover igjen.

En medvirkende årsak til dette er samarbeid med andre håndverksbedrifter.

– Vi har hatt flere leveranser til Rennebu Snekkeri av utskårne speil til kjøkkeninnredninger, forteller Sigmund Bjørndalsæter.

Når OPP er innom, er både han og Iver Bjørndalsæter i full gang med skjærearbeider til nok et

Iver Bjørndalsæter veskler mellom utskjæring av kjøkkeninnredninger til Rennebu snekkeri og dekor til det nye orgelet i kirka. Her går han over et utskåret stykke som hører til på det nye orgelet.

kjøkken.

John Bjørndalsæter medgir imidlertid at fjoråret slett ikke så lovende ut til å begynne med. Derfor var flere i staben permittert et godt stykke ut i 2010.

– Men etter sommeren i fjor løsnet det i markedet. Vi fikk flere leveranser i hyttemarkedet i tillegg til orgelleveransen, og alt tyder på at vi kommer ut med pluss i 2010, sier John Bjørndalsæter.

NYE KIRKEOPPDRAG

Orgeloppdraget representerer en ordre på nærmere 500.000 kroner, men brødrene er like opptatt av markedsføringen det gir.

– Det er veldig artig å få slike oppdrag; og litt artig å tenke på at dette vil være gjenstand for kritiske blikk fra både leg og lærd, sier Sigmund Bjørndalsæter.

På spørsmål om hvor materialene som benyttes kommer fra, sier han:

– Vi har plukket fram furu vi har hatt liggende i mange år. Vi har holdt på så mange år at vi vet hvor vi finner god furu i regionen. Dette er malmfuru fra Garli.

Eldstemann i brødrflokk, John Bjørndalsæter legger ikke skjul på at han synes det er stas å ha fått oppdraget med å lage dekoren til orgelet i kirka.

– Dette er et skikkelig storprosjekt, sier han og legger til at samarbeidet med det danske firmaet, Marcussen & Søn har vært meget godt. Noe John Bjørndalsæter mener ikke minst skyldes danske Karsten Grøn, som er ansatt i Brødrene Bjørndalsæter.

– Det er en fordel at vi har en danske her. Karsten kommuniserer godt med Marcussen. Og så er han så god på det tekniske området og til å finne løsninger, sier John Bjørndalsæter.

Et resultat av samarbeidet med den danske orgelleverandøren, er at Brødrene Bjørndalsæter har fått forespørsler om å delta med leveranser til flere orgelprosjekt i norske kirker. Blant disse er Haslum kirke hvor brødrene tidligere har levert treskjærerarbeider.

Iver og John Bjørndalsæter konstaterer at det ennå gjenstår litt skjærearbeider før de er i mål med oppdraget.

MORGAN FRELSØY
morgan@opp.no

HER ER NYORGELET PÅ PLOSS
- bla om

ANKOMST: Kirkeverge Vegard Skjørstad konstaterer tilfreds at det nye orgelet endelig ankommer Oppdal kirke. Men det skal to lastebiler som denne til før alle delene er ankommet.

Ny-orgelet på plass

DETALJARBEID

Det nye kirkeorgelet er på plass i kirka, men du får ikke høre ei tone fra det før i slutten av mai.

Skal orgelet stå klart til innvielse i påskegudstjeneste i Oppdal er det bare å sette i gang.

– De begynner monteringen i kveld, forteller kirkeverge **Vegard Skjørstad** til OPP tirsdag formiddag.

OPP møter ham ved kirka hvor Skjørstad har møtt opp for å ta imot den første av tre trailere som kommer med deler til det som blir Oppdals nye orgel.

Semitraileren står parkert ved porten med lasterommet fullt av orgeldeler.

Etter at lasterommet er tømt, vil to orgelbyggere fra den danske leverandøren starte monteringen. – Orgelhuset vil stå ferdig montert i løpet av ei uke. Deretter begynner monteringen innvendig. Etter tre uker skal alt være montert. Da kommer Brødrene Bjørndalsæter og maler, før metallpipene blir montert. Det tar også ei uke, sier Skjørstad.

STEMMING TAR TID

Når alt er på plass begynner imidlertid arbeidet som tar lengst tid; nemlig intonerings- eller stemmingen.

TESTING: Vegard Skjørstad prøvesitter orgelkrakken.

– Det tar seks uker å intonere orgelet, forteller Skjørstad og går litt til side for de som bærer inn orgeldeler. Orgelbygger **Niels Clausen** er i farten ikke istand til å syare på hvor mange deler orgelet består av, men sier det er mange flere enn han har oversikt over.

Med på det første lasset er det meste av orgelet som er laget i tre. Blant annet en rekke av pipene. Orgelet får nemlig både piper laget av furu, og metallpiper laget av en legering av bly og tinn. – Vi lager også metallpipene selv, forteller Clausen som forklarer at trepipene skal gi de dypeste tonene.

ETT ÅRS BYGGING

Forøvrig benyttes en rekke treslag i orgelet. Det viser delene i både nordisk furu, oregon-pine (amerikansk furu), eik og mahogni som ligger spredt rundt om i ben-

Delene til ny-orgelet er spredd utover kirkerommet.

keradene i kirka etter at semitraileren er tømt.

Clausen forteller at det har tatt nærmere ett år å bygge orgelet som i følge Skjørstad vil bli kostende nærmere fire og en halv million kroner, iberegnet en påkrevet luftfukter samt eget sikringsskap.

INNVIET TIL KONFIRMASJON

Den som håpet på å få høre ny-orgelet til påskegudstjeneste, blir skuffet.

– Det er sagt at orgelet er klart til medio april. Men restaureringsarbeidene som nå pågår inne i kirka blir ikke ferdige før nær-

mere konfirmasjonen siste helga i mai. Først da gjenåpnes kirka og orgelet blir tatt i bruk, forteller Skjørstad.

Restaureringsarbeidet, som har ei totalramme på nærmere 11 millioner kroner, vil pågå mens orgelet monteres. Men når intoneringsarbeidet begynner, vil orgelstemmeren ha ro i kirka. Restaureringen innendørs stilles derfor i bero i denne perioden, i følge Skjørstad som opplyser at hele kirka etter planen skal være ferdig restaurert våren 2013.

– Innvendig holder de nå på med maling av taket og arbeid

med gulvene. Når våren kommer fortsetter de arbeidet utvendig.

MORGAN FRELSE
morgan@opp.no

Koster 4,5 mill
Orgelet blir kostende i overkant av 4,5 millioner kroner, i følge kirkeverge Vegard Skjørstad.

Fire av disse millionene er kommet inn som gaver fra Oppdal kommune, Kjell Inge Røkke, Odd Reitan og Ola Mæle.

I tillegg har både lokalt næringsliv og andre private gitt forskjellige beløp til orgelprosjektet.

– Men orgelet er ennå ikke fullfinansiert, så det er lov å gi penger for den som vil, sier Skjørstad.